

WPISUJE UCZEŃ

KOD UCZNI

--	--	--

DATA URODZENIA UCZNI

dzień		miesiąc		rok			

UZUPEŁNIA ZESPÓŁ
NADZORUJĄCY

miejsce
na naklejkę
z kodem

**PRÓBNY EGZAMIN
W TRZECIEJ KLASIE GIMNAZJUM
Z ZAKRESU PRZEDMIOTÓW HUMANISTYCZNYCH**

Błogosławiony trud

Instrukcja dla ucznia

1. Sprawdź, czy zestaw egzaminacyjny zawiera 15 stron i kartę odpowiedzi. Ewentualny brak stron lub inne usterki zgłoś nauczycielowi.
2. Na tej stronie i na karcie odpowiedzi wpisz swój kod i datę urodzenia.
3. Czytaj uważnie wszystkie teksty i zadania.
4. Rozwiązania zapisuj długopisem lub piórem z czarnym tuszem/atramentem. Nie używaj korektora.
5. W zadaniach zamkniętych są podane cztery odpowiedzi: A, B, C, D. Odpowiada im następujący układ kratek na karcie odpowiedzi:

A	B	C	D
---	---	---	---

Wybierz tylko jedną odpowiedź i zamaluj kratkę z odpowiadającą jej literą - np. gdy wybrałeś odpowiedź "A":

	B	C	D
---	---	---	---

6. Staraj się nie popełniać błędów przy zaznaczaniu odpowiedzi, ale jeżeli się pomylisz, błędne zaznaczenie otocz kółkiem i zaznacz inną odpowiedź.

	B	C	
---	---	---	---

7. Rozwiązania zadań otwartych zapisz czytelnie i starannie w wyznaczonych miejscach. Pomyłki przekreślaj.
8. Redagując odpowiedzi do zadań możesz wykorzystać miejsce z napisem *Brudnopis*. Zapisy w brudnopisie nie będą sprawdzane i oceniane.

dysleksja

STYCZEŃ 2004

Czas pracy:
120 minut

Liczba punktów
do uzyskania: 50

Powodzenia!

Tekst I

Praca, czyli czas dla siebie

Jest recesja¹. Nie ma pracy. Trzeba łapać, co się da. Bać się. Przetrwąć. Taki jest klimat rozmów o pracy. Jeszcze nie tak dawno sprawdzał się prosty patent: inteligencja plus znajomość języków. Później przyszła moda na prawo, marketing², zarządzanie, informatykę. Dzisiaj pół miliona absolwentów nie ma pracy.

Co specjaliści radzą absolwentom, którzy szukają pracy? Niech wyjeżdżają za granicę, szlifują języki, zakładają nawet malutką, ale własną firmę. Działają w kołach naukowych. Ale przede wszystkim niech odbywają staże w zakładach pracy, niech studiują dodatkowe kierunki, robią specjalizacje, doktoraty. Rady, jak nie stracić pracy: bądź przedsiębiorcza, odważna, kompetentna³, elastyczna, nie obrażaj się za uwagi, niech cię cechuje otwarty umysł, zawsze myśl o tym, jak polepszyć swoją pracę, rozeznaj się, jakie problemy przeżywa firma, jak możesz pomóc itd., itd. To wszystko prawda. Jasne, że trzeba być i przedsiębiorczym, i energicznym, i mieć otwarty umysł. Nie znalazłam w poradach rzeczy najważniejszej – co zrobić, aby w swojej pracy być szczęśliwym, aby wykonywać ją z oddaniem, miłością i poczuciem sensu.

Kimkolwiek jesteś, cokolwiek robisz, jeśli naprawdę z całych sił czegoś pragniesz, to znaczy, że pragnienie owo zrodziło się w Duszy Wszechświata. Spełnienie tego pragnienia to twoja misja na ziemi, jedyna powinność. Jeśli czegoś naprawdę gorąco pragniesz, to cały Wszechświat sprzyja potajemnie twojemu pragnieniu – to fragment kultowej⁴ książki Paula Coehlo⁵ „Alchemik”.

To, co naprawdę się liczy, to odnaleźć swoje powołanie, swoją rzekę – mówi Nick Jarow, amerykański terapeuta polskiego pochodzenia, przewodnik duchowy, profesor religioznawstwa na Uniwersytecie Columbia. Każdy ma do czegoś talent, niepowtarzalny dar. Dla każdego z nas jest praca, którą możemy wykonywać tylko my, nikt inny. To trudne do przyjęcia, prawda? Nikt nie uczył nas, by szanować pragnienia, nikt nie mówił nam, że najważniejsze jest, aby słuchać siebie i ufać sobie. Głos społeczeństwa, nauczycieli i rodziców, jest w nas tak silny, że zagłusza nasz wewnętrzny głos, a tym samym tracimy najcenniejszego Przewodnika. Rodzice pragną jak najlepiej, ale najczęściej sprzedają nam własne pomysły na życie. Jakże często wybieramy studia, które zadowolą rodziców. Słyszałam dziesiątki historii na ten temat. Kobiety i mężczyźni męczą się w nie swoich rolach.

Paulo Coehlo jako nastolatek pragnął być pisarzem. Rodzice przekonywali, że to fanaberie, ponieważ nikt, prócz wielkich sław, nie żyje z pisania. Gdy się upierał, na trzy lata zamknęli go w szpitalu psychiatrycznym. Dopiero około czterdziestki wrócił do młodzieńczych pragnień i zaczął pisać. Wtedy odzyskał siebie – tak mówi.

Po kiego diabła ja to robię?! Nick Jarow zapamiętał te słowa ojca. Po piętnastu latach pracy w handlu ojciec zmienił zawód, zajął się tym, o czym marzył w młodości – otworzył klinikę dentystryczną. *Wtedy nasze życie całkowicie się odmieniło – wspomina Jarow. – Dom stał się nagle miejscem, które promieniuje twórczą, pozytywną energią. Nic nie zatrze wrażeń, jakie wywarło na mnie tamto doświadczenie. Zobaczyłem w największym zbliżeniu, co znaczy dla człowieka praca, którą wykonuje z miłością, pasją i poczuciem sensu. Prawdziwa droga zawsze prowadzi od wewnątrz do zewnątrz.*

Na podstawie artykułu Renaty Arendt-Dziurdzikowskiej, Zwierciadło nr 9 /2003.

¹recesja – łac. *cofanie się*, tu: pogorszenie się sytuacji w gospodarce

²marketing – kształtowanie stosunków między producentem a odbiorcą towarów (ustalanie cen, metod sprzedaży i reklamy)

³kompetentny – posiadający wiedzę, umiejętności oraz uprawnienia do wykonywania danej pracy

⁴kultowe dzieło (powieść, film) – dzieło bardzo ważne dla odbiorców, otaczane niemal czcią

⁵Paulo Coehlo (czytaj: Koeljo) – sławny współczesny pisarz brazylijski

Na podstawie tekstu I wykonaj zadania od 1. do 7.

Zadanie 1. (0-1)

Co specjaliści przede wszystkim radzą młodym ludziom szukającym pracy?

- A. „prosty patent: inteligencja plus znajomość języków”
- B. „niech odbywają staże w zakładach pracy”
- C. „zawsze myśl o tym, jak polepszyć swoją pracę”
- D. „rozeznaj się, jakie problemy przeżywa firma”

Zadanie 2. (0-1)

Słowa: *cały Wszechświat sprzyja potajemnie twojemu pragnieniu* są

- A. porównaniem pragnienia do wszechświata.
- B. epitetem obrazującym ogrom wszechświata.
- C. uosobieniem, podkreślającym duchowy charakter wszechświata.
- D. apostrofą do wszechświata, który został przedstawiony jako Bóg.

Zadanie 3. (0-1)

Pan Jarow, ojciec Nicka, odmienił swoje życie, gdy

- A. został sławnym religioznawcą.
- B. po czterdziestce zaczął pisać.
- C. otworzył klinikę dentystyczną.
- D. zaczął pracować w handlu.

Zadanie 4. (0-1)

W jakim znaczeniu Nick Jarow użył słowa *doświadczenie* w ostatnim akapicie?

- A. Celowo przeprowadzona próba, eksperyment.
- B. Nabyta z wiekiem znajomość życia i ludzi.
- C. Ogół umiejętności, praktyka, wprawa.
- D. Własne przeżycie, osobiste doznanie.

Zadanie 5. (0-1)

Dlaczego Paulo Coelho w końcu *odzyskał siebie* i znalazł szczęście?

- A. Uznał słuszność racji swoich rodziców.
- B. Został wyleczony z choroby psychicznej.
- C. Zrezygnował z młodzieńczych marzeń.
- D. Zrealizował swoje najgłębsze pragnienie.

Zadanie 6. (0-1)

Która z opinii Jarowa wyraża myśl taką, jak słowa Coehlo: *Spełnienie tego pragnienia to twoja misja na ziemi, jedyna powinność?*

- A. „to, co naprawdę się liczy, to odnaleźć swoje powołanie, swoją rzekę”
- B. „nikt nie uczył nas, by szanować pragnienia”
- C. „jakże często wybieramy studia, które zadowolą rodziców”
- D. „wtedy nasze życie całkowicie się odmieniło”

Zadanie 7. (0-1)

Wskaż trafną interpretację tytułu tekstu I.

- A. W pracy trzeba znaleźć czas na załatwienie prywatnych spraw.
- B. Zarobione pieniądze trzeba przeznaczyć na zaspokojenie własnych potrzeb.
- C. Współpracownicy powinni znaleźć czas dla siebie nawzajem.
- D. Dobrze, gdy czas spędzony w pracy uszczęśliwia nas i wzbogaca duchowo.

Tekst II

Pasje wielkiego Leonarda¹

Leonardo już jako kilkunastoletni chłopiec przebywający w renesansowej Florencji – studiował sztukę antyczną, uprawiał amatorsko muzykę, oczywiście malował, robił liczne szkice – także do obrazów. A w wieku trzydziestu lat przeniósł się do Mediolanu i zaoferował tamtejszemu księciu Sforzy swoje usługi – zrobił to w znakomity sposób. Był to list, który dzisiaj nazwalibyśmy listem intencyjnym lub motywacyjnym²:

(...) kiedy tylko Wasza Ekscelencja raczy rozkazać, podejmę się w krótkim czasie wykonać wszystkie urządzenia, które w krótkich słowach pragnę tutaj wyliczyć.

1. *Znam metody bardzo lekkich i mocnych mostów (...). Wiem również, jak podpalać i niszczyć mosty przeciwnika.*
2. *Wiem, jak przy obleganiu twierdzy usunąć wodę z fos (...) znam sposoby zniszczenia każdej fortecy, jeśli tylko nie jest zbudowana na skale.*
3. *Znam metodę sporządzania dział³ prostych w użyciu i dających się łatwo transportować.*
4. *Znam również sposoby osiągnięcia wskazanego punktu za pomocą krętych chodników podziemnych.*
5. *Potrafię także zbudować kryte wozy, bezpieczne i nie do zdobycia.*
6. *W razie potrzeby mogę konstruować bombardy⁴, moździerze⁵ i katapulty⁶ (...) znam metody sporządzania machin⁷ (...).*
7. *W czasie pokoju, sądzę, mógłbym z najlepszym wynikiem współzawodniczyć z każdym w dziedzinie architektury, projektowania budynków prywatnych bądź publicznych oraz doprowadzenia wody z jednego miejsca do drugiego.*

Podejmuję się również wykonać rzeźby w marmurze, brązie i glinie, jak również malować obrazy wszelkiego rodzaju.

Jak przedstawia się w tej ofercie Leonardo? A może to tylko puste przechwałki?

O geniuszu tego człowieka świadczą jego osobiste notatki, zapisywane w większości tajnym, szyfrowym pismem. Znajduje się w nich wiele szkiców wynalazków, nad którymi pracował. Projektował opancerzone wozy bojowe, armatę parową, działo wielolufowe, dwupoziomowe miasto, samoobracający się rożen, prasę do wytłaczania oleju, mechaniczne instrumenty muzyczne, maszyny włókiennicze, walcarkę, szlifierkę, skafander nurka, łódź podwodną, maszyny latające, spadochron, napęd śmigłowy, prasę drukarską, przekładnię łańcuchową, przekładnie ślimakowe, most kratowy, dźwig, koparki mechaniczne...

No tak, można śmiało określić Leonarda inżynierem tyleż genialnym, co mało użytecznym. Tematy prac, którymi się zajmował, wyprzedzały epokę, i to więcej niż na sto lat. Mało użyteczny? Może, gdyż nawet swoich pomysłów pozostawionych na papierze nie doprowadzał do końca. Współcześni widzieli w nim przede wszystkim konstruktora, przyrodnika, fizyka (mechanika), eksperymentatora i badacza. Po śmierci jednak sława malarza, rzeźbiarza, architekta przyćmiła zasługi jako inżyniera i uczonego.

Dziś nie ma już takich ludzi. Genialne odkrycia sławnych naukowców i niezliczone drobne przyczynki mało znanych badaczy nagromadziły tak wiele wiedzy, że uniwersalizm nie jest już możliwy. Specjalizacja stała się więc koniecznością. Warto wziąć przykład z dociekliwości i pracowitości mistrza, jego pasji i umiejętności stawiania pytań. Tak rzadko rodzą się przecież geniusze.

Na podstawie artykułu St. Weinfeldta *Pasje wielkiego Leonarda*, za: T. Garszka, Z. Grabowska, G. Olszowska, *Do Itaki*, ZNAK, Kraków 1999.

¹ mowa o **Leonardo da Vinci** (1452 – 1519)

² **list motywacyjny** – list, który pisze się do przyszłego pracodawcy, oferując mu swoje umiejętności i wiedzę

³ **działo** – broń palna miotająca pociski na znaczne odległości za pomocą energii powstałej ze spalania prochu

⁴ **bombarda** – działo o dużym kalibrze i krótkiej lufie, używane w XIV – XV w.

⁵ **moździerz** – działo o krótkiej i gładkiej lufie, strzelające stromym torem, używane w XV – XIX w.

⁶ **katapulta** – machina miotająca pociski (strzały lub kamienie) na zasadzie energii skręconych strun

⁷ **machiny** – ciężki sprzęt używany w czasie oblężenia twierdz (m.in. katapulty, wieże oblężnicze, tarany)

Na podstawie tekstu II wykonaj zadania od 8. do 17. Rozwiązując zadania 14. – 17. wykorzystaj również swoją wiedzę.

Zadanie 8. (0-1)

Podobieństwo tekstu II do tekstu I polega na tym, że oba

- A. są fragmentami utworów literackich.
- B. zostały napisane językiem naukowym.
- C. są życiorysami wybitnych artystów.
- D. mówią o ludziach pracujących z pasją.

Zadanie 9. (0-1)

List Leonarda świadczy o tym, że książe Mediolanu potrzebował przede wszystkim

- A. nadwornego malarza i rzeźbiarza.
- B. projektanta pałacu z kanalizacją.
- C. uczonego przyrodnika i matematyka.
- D. konstruktora urządzeń wojennych.

Zadanie 10. (0-1)

Wskaż wypowiedź, która nie jest opinią autora.

- A. „można śmiało określić Leonarda inżynierem tyleż genialnym, co mało użytecznym”
- B. „studiował sztukę antyczną, uprawiał amatorsko muzykę, oczywiście malował”
- C. „zaoferował tamtejszemu księciu Sforzy swoje usługi – zrobił to w znakomity sposób”
- D. „warto wziąć przykład z dociekliwości i pracowitości mistrza, jego pasji”

Zadanie 11. (0-1)

Leonardo może się wydawać inżynierem genialnym lecz mało użytecznym, ponieważ

- A. w XVI w. ceniono bardziej jego obrazy, niż konstrukcje i projekty.
- B. pomysłów, wyprzedzających epokę, nie doprowadzał do końca.
- C. jego uzdolnienia i umiejętności były nieprzydatne w czasie pokoju.
- D. wynalazki zapisywał szyfrem zupełnie niemożliwym do odczytania.

Zadanie 12. (0-1)

Dlaczego, zdaniem autora, obecnie nie jest możliwy tak wszechstronny geniusz?

- A. Ludzie są mniej uzdolnieni i wykształceni, niż w epoce renesansu.
- B. Ogrom wiedzy powoduje konieczność specjalizacji.
- C. Ludzie skoncentrowani są na zarabianiu pieniędzy.
- D. Nikt nie wykonuje swojej pracy z miłością, pasją i poczuciem sensu.

Zadanie 13. (0-1)

Leonardo napisał list do księcia Sforzy przede wszystkim po to, aby

- A. pochwalić się swym talentem artystycznym.
- B. uzyskać pracę odpowiadającą umiejętnościom.
- C. zapoznać księcia ze swoim życiorysem.
- D. przekonać go do wspierania sztuki i nauki.

Zadanie 14. (0-1)

Wiek XVI, w którym zmarł Leonardo, w Polsce nazywa się

- A. oświeceniem – „wiekiem rozumu”.
- B. odrodzeniem – „złotym wiekiem”.
- C. wiekiem pary i elektryczności.
- D. wiekiem totalitaryzmu i wojen.

Zadanie 15. (0-1)

Z włoskiego rodu Sforzów, książąt Mediolanu, pochodziła

- A. księżna Dobrawa (? – 997), żona Mieszka I.
- B. królowa Jadwiga (1374-1399), żona Władysława Jagiełły.
- C. królowa Bona (1494-1557), żona Zygmunta Starego.
- D. królowa Marysieńka (1641-1716), żona Jana III Sobieskiego.

Zadanie 16. (0-1)

Wynalazki, które odmieniły świat w końcu średniowiecza, zestawiono z ich skutkami. Wskaż poprawną odpowiedź.

- A. Druk – rozwój kultury, proch – odkrycia geograficzne, busola – skuteczność wojen.
- B. Druk – odkrycia geograficzne, proch – skuteczność wojen, busola – rozwój kultury.
- C. Proch - skuteczność wojen, druk – odkrycia geograficzne, busola – rozwój kultury.
- D. Druk – rozwój kultury, busola – odkrycia geograficzne, proch – skuteczność wojen.

Zadanie 17. (0-1)

Pomysły Leonarda, które zrealizowano dopiero na przełomie XIX i XX wieku, to

- A. wóz pancerny, łódź podwodna, samolot.
- B. maszyna parowa, wóz pancerny, spadochron.
- C. prasa drukarska, samolot, samochód.
- D. wóz pancerny, samolot, maszyna włókiennicza.

Na podstawie niżej przedstawionych ilustracji wykonaj zadania od 18. do 20.

A

W pracowni szewskiej, miniatura z pocz. XVI w.

B

T. Makowski, *Szewc*, obraz olejny, 1. poł. XX w.

Zadanie 18. (0-1)

Dzieła A i B łączy

- A. epoka, w której powstały.
- B. realizm w ukazaniu szczegółów.
- C. technika, w której je wykonano.
- D. podobieństwo tematu i treści.

Zadanie 19. (0-1)

Różnica tytułów dzieł jest związana z tym, że

- A. tylko dzieło B przedstawia szewca.
- B. tylko dzieło A ukazuje pracownię.
- C. w dziele B szewc jest postacią pierwszoplanową.
- D. w dziele A szewc jest postacią pierwszoplanową.

Zadanie 20. (0-1)

Jaki kierunek w malarstwie reprezentuje obraz „Szewc”?

- A. Impresjonizm – oddanie nastroju i subiektywnych wrażeń.
- B. Abstrakcjonizm – zupełny brak związku z rzeczywistością.
- C. Nadrealizm – oddanie fantastycznych wyobrażeń i wizji.
- D. Kubizm - sprowadzanie kształtów do form geometrycznych.

Bardzo uważnie przeczytaj tekst III, a następnie wykonaj zadania od 21. do 28.

Tekst III

Bolesław Leśmian

Szewczyk

W mgłach daleczeje sierp księżyca
Zatkwiony ostrzem w czub komina,
Latarnia się na palcach wspina
W mrok, gdzie już kończy się ulica.
Oblędny szewczyk – kuternoga
Szyje, wpatrzony w zmór odmęty,
Buty na miarę stopy Boga,
Co mu na imię – Nieobjęty!

Błogosławiony trud,
Z którego twórczej mocy
Powstaje taki but
Wśród takiej srebrnej nocy!

Boże obłoków, Boże rosy,
Naści z mej dłoni dar obfity,
Abyś nie chadzał w niebie bosy
I stóp nie ranił o błękity!
Niech duchy, pałac gwiazd pochodnie,
Powiedzą kiedyś w chmur powodzi
Że tam, gdzie na świat szewc przychodzi,
Bóg przyobuty bywa godnie!

Błogosławiony trud,
Z którego twórczej mocy
Powstaje taki but
Wśród takiej srebrnej nocy!

Dałeś mi, Boże, kęs istnienia,
Co mi na całą starczy drogę –
Przebacz, że wpośród nędzy cienia
Nic ci, prócz butów, dać nie mogę.
W szyciu nic nie ma oprócz szycia,
Więc szyjmy, póki starczy siły!
W życiu nic nie ma oprócz życia,
Więc żyjmy aż po kres mogiły.

Błogosławiony trud,
Z którego twórczej mocy
Powstaje taki but
Wśród takiej srebrnej nocy!

Poezje wybrane, BN I/217, Ossolineum 1991.

Zadanie 21. (0-1)

Jeszcze raz przeczytaj pierwszą strofę wiersza. W jednym zdaniu przedstaw sytuację ukazaną w utworze (kto, kiedy i co robi?).

.....

.....

.....

Rozwiązania zadań 22. i 23. wpisz do niżej zamieszczonej tabeli.

Zadanie 22. (0-1)

Nazwij środki stylistyczne zastosowane w wierszu (wyróżnione w tabeli tłustym i pochyłym drukiem).

Zadanie 23. (0-2)

Wyraź własnymi słowami sens dwóch wybranych cytatów.

Cytat z wiersza	(Zadanie 22.) Nazwa środka stylistycznego	(Zadanie 23.) sens (znaczenie) cytatu
W mgłach <i>daleczej</i> sierp księżyca <i>Zatkwiony</i> ostrzem w czub komina,		
<i>Latarnia się na palcach wspina</i> W mrok, gdzie już kończy się ulica.		
<i>Boże obłoków, Boże rosy,</i> <i>Naści z mej dłoni dar obfity,</i>		
Dałeś mi, Boże, <i>kęs istnienia,</i> <i>Co mi na całą starczy drogę</i> –		

Zadanie 24. (0-1)

Określ funkcję środków stylistycznych zastosowanych w wierszu – dokończ zdanie:

Dzięki zastosowaniu środków stylistycznych tekst wiersza jest

.....

.....

Zadanie 25. (0-1)

Jakie uczucia wyraża szewczyk w słowach zwróconych bezpośrednio do Boga?

.....

.....

.....

Zadanie 26. (0-1)

Określ przenośny sens całego utworu (kim w sensie ogólnym jest szewczyk, czym – but, który szyje, a czym – samo szycie?).

.....

.....

.....

Zadanie 27. (0-1)

Jeszcze raz przeczytaj i przemyśl zakończenie wiersza (wersy 5-8 w trzeciej strofie oraz refren).

Wyraż swoimi słowami przesłanie wiersza, skierowane do wszystkich ludzi.

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 28. (0-1)

Porównaj trud szewczyka z wiersza Leśmiana z pracą mitycznego Syzyfa przedstawionego na ilustracji.

.....

.....

.....

.....

Zadanie 29. (0-5)

Napisz ogłoszenie, które zamieściłbyś w prasie lub w Internecie, gdybyś chciał znaleźć odpowiednią dla siebie pracę na popołudnia, weekendy lub wakacje.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Lined paper with 25 horizontal dotted lines.

Brudnopis

A series of horizontal dotted lines for writing.